

Ile warto konsumować?

Scenariusz lekcji filozofii dla uczniów szkół podstawowych

Odbiorcy

Uczniowie VI–VIII klasy szkoły podstawowej.

Cele

- Uczniowie rozumieją pojęcie konsumpcjonizmu.
- Uczniowie potrafią wskazać dobre i złe strony konsumpcjonizmu.
- Uczniowie poznają zasady racjonalnej konsumpcji.

Metody i formy pracy

- Tekst
- Dyskusja
- Ćwiczenie
- Eksperyment myślowy

Pytania na rozgrzewkę

- Dlaczego ludzie lubią dużo posiadać?
- Dlaczego posiadanie stało się wyznacznikiem wartości człowieka?
- Czy wszystko, co mamy, jest nam na pewno potrzebne?
- Z czym wiąże się to, że ludzie mają dużo rzeczy i wciąż kupują nowe?
- Co to znaczy używać tylu rzeczy, żeby było w sam raz?
- Jak rozumiesz posiadanie i używanie rzeczy, czyli ich konsumowanie? Czy tylko materialne obiekty temu podlegają czy również wirtualne?

Przebieg lekcji

1. Prezentacja tekstu

Prezentujemy fragment opowiadania o dystopijnym świecie, w którym konsumpcja jest przymusową pracą:

Miał imię, ale w domu wołano nań Synku; [...] dzieciństwo Synka stanowiło jedno pasmo udręki. Najgorzej bywało w nocy, kiedy młodsza siostrzyczka już spała, a rodzice w ponurych nastrojach jedli, czytali, tańczyli i pili, dopóki niemal nie padli z nóg. Ale ze wszystkich złych nocy Synka najgorszą była chyba ta przed jego dwunastymi urodzinami. Był już na tyle duży, że wiedział, jak wygląda przyjęcie urodzinowe. Będzie ciasto i cukierki, gry i zabawy; będą prezenty, prezenty, prezenty. Będzie to straszny, niemający końca dzień [...].

Dorastałem w Erze Obfitości, kiedy prawem było: Konsumować. Moi rodzice byli biedni i wciąż jeszcze pamiętam cierpienie, jakie przychodziło mi znosić w dzieciństwie. Jeść i konsumować, zużywać i używać. Nigdy nie zaznałem chwili odpoczynku. Dla człowieka bardzo biednego był to kierat; należało konsumować tyle, że nigdy nie mogliśmy przerwać.

F. Pohl, *Człowiek, który zjadł świat*, [w:] *Rakietowe dzieci. Antologia science fiction*, Warszawa 1990

2. Pytania do tekstu

- Dlaczego w tym wymyślonym świecie najbiedniejsi musieli konsumować, a bogaci byli z tego zwolnieni?
- Kiedy konsumpcja może powodować cierpienie?
- Czy produkcja może istnieć bez konsumpcji?
- Czy konsumpcja może być pracą?

3. Ćwiczenie

Prosimy o stworzenie listy dziesięciu rzeczy, bez których dana osoba nie mogłaby się obejść.

Wybrane osoby prezentują swój zestaw. Następnie zastanawiamy się, ile rzeczy faktycznie posiadamy (staramy się policzyć) w porównaniu z naszą listą. Wspólnie zastanawiamy się nad różnicą pomiędzy potrzebą rzeczy a ich pragnieniem.

4. Eksperyment myślowy

Świat dobrobytu definitywnie się skończył. Ci, którzy przyzwyczaili się do wyrzeczeń, mają się dobrze. Ci, którzy byli uzależnieni od technologii, cierpią i nie potrafią się dostosować. Sami doprowadzili do takiej sytuacji, ponieważ tuż przed kryzysem pojawiały się ostrzeżenia, by zredukować swoje potrzeby, uczyć się używania tylko tego, co najpotrzebniejsze do przeżycia. Jednak byli tacy, którzy nie słuchali. Chcieli zaznać jeszcze ostatnich lat

przyjemności, wiedząc, że potem ich już nie będzie. Do której grupy wolałbyś się zaliczać, mając wybór:

- Korzystasz maksymalnie z technologii i zdobyczy cywilizacyjnych, bo potem ich nie będzie?
- Stopniowo z nich rezygnujesz i zastępujesz prostszymi rozwiązaniami i przyjemnościami, by potem płynnie przestawić się na minimum?

